

KOVÁCS RITA

Aranymetszés

(Regényrészlet)

Egy borús áprilisi délután, amikor a színekből és a fényekből szinte eldönthetetlen, hogy milyen évszak van – talán csak a hangok árulnák el, hogy tavaszodik, ha nem a zajos villamosmegállóban állnék – a telefonom egy nem fogadott hívást jelzett Bálinttól. Nem örültem neki, gondoltam, valami apró-cseprő ügyben kell segítenem. Tíz nap múlva hívtam vissza. Félig barátian, félig hivatalosan – mintha pár napja találkoztunk volna utoljára – elmondta, hogy azért keresett, mert el akart hívni egy kis galériába a Vár alatt egy olasz professzor előadására a szimbólumok vándorlásáról a képzőművészetben. „Persze, egész biztosan hallottál is a rendezvényről” – tette hozzá. Nevettem magamban, mert úgy éreztem, zavarban van, megint túl hivatalosan kezdett beszélni, és nem győzött szabadkozni, hogy egyébként egyáltalán nem akart a múltkor rosszkor hívni. Amikor már én is hosszabbra nyújtottam a mondataimat, és mély lélegzetet vettem, hogy megkérdezzem, mi van vele, távolságtartó lett, amit egészen apró hangváltozásokból éreztem. Már majdnem befejeztük a beszélgetést, amikor – mintha akkor jutott volna eszébe – megkérdezte, mit szólnék hozzá, ha szombaton találkoznánk. Azt válaszoltam, hogy jó, olyan vidáman, mint aki naponta kezdi újra az életét, mert a tegnapi történetekre már nem emlékszik.

A fogaskerekű végállomásától nem messze, egy kis vendéglőben találkoztunk, mert Bálint a Svábhegyre költözött. Nehezen találtam meg a helyet, ami nemrég nyitott, és a feliratok nem nagyon hívták fel a figyelmem rá. Kicsit előbb értem oda, benéztem a kirakaton át, de Bálintot nem láttam. Nem akartam korábban beülni, ezért inkább tovább gyalogol-

tam a kis utcában, majd egy vele párhuzamoson indultam vissza. Meleg volt, a bőrdzsekit a karomon tartottam, a sálát begyűrtem a táskámba. Amikor a Moszkván buszra szálltam, még fúj a szél, de a hegyen már egy levél se rezdült. A környék kihalt volt, senkivel nem találkoztam. Amikor falun utaztam át, vagy egy, csak lakóházakkal teli, boltok nélküli városrészben jártam, ahol semmi mozgás nem volt, vagy akár a belvárosban, ünnepnapon, kora reggel, mindig Bálint jutott eszembe. Néztem a lefüggönyözött ablakokat, és olyan volt, mintha bennünket rejtegetnének.

Visszamentem az étterembe, és leültem egy jól megvilágított, ablakhoz közeli asztalhoz. Bár az új bútor illatát lehetett érezni a levegőben, anynyi ízléses, meglepő tárgyat fedeztem fel az étterem minden zugában, mintha az már rég üzemelt volna. Kicsit feszült voltam, hogy vajon milyen meglepetés ér, így inkább nem képzeltem el előre a találkozásunkat. Sőt, megpróbáltam otthon érezni magam, mintha én hívtam volna Bálintot vendégségbe.

Ahogy belépett az ajtón – bár igen feltűnő helyen ültem – nem rám nézett, hanem az éttermet vette alaposan szemügyre, mint akinek hivatalos elfoglaltság álcája mögé kellene rejtőznie. Sietősen, kicsit gyanakvóan üdvözölt, most se tudtam eldönteni, ahogy egy évvel ezelőtt sem, hogy velem, saját magával vagy mindkettőnkkel egyszerre bizalmatlan. Miután elmondta, hogy milyen jó kis hely ez itt, a lakásához közel (ő is most járt itt először), kezébe vette az étlapot. Gyorsan, gondolkodás nélkül döntött a pincérrel váltott két mondat után. Rendeltem én is, bár kicsit feszélyezve éreztem magam, hogy nem beszéltük meg a választást. Bárkivel – barátnővel vagy rokonnal – mentünk étterembe, hozzátartozott a hely rituáléjához, hogy megkérdezzük, mit eszik a másik. Helyzetindító, „lelket bemelegítő” téma volt. Próbáltam úgy elkönyvelni, hogy Bálintot sokkal jobban érdekli az én személyem, fontosabb dolgokkal szeretne foglalkozni, mint hogy az étlapról kérné ki a véleményemet. Tulajdonképpen engem sem izgatott, mit fogok enni.

A megjelenése, mint mindig, tekintélyt parancsoló volt, akkor is, ha nem volt minden tökéletes rajta, vagy ha nyáron épp csak pólót vett fel. Ha jól emlékszem, aznap is fehér ingben volt – mintásban sosem láttam.

Igazából nem is figyeltem a ruháját, vagy legalábbis nem választottam el Bálint személyétől, pedig más emberekkel – mindegy, hogy nő vagy férfi az illető – így szoktam tenni. Minden egybenőtt velem, amihez hozzáért, vagy ami rajta volt, amihez egyáltalán köze volt, és ezekről nem tudtam volna elfogulatlan véleményt formálni. Talán leginkább a cipőire figyeltem fel, mert állandóan követtem, ha egyik helyről egy másikra ment. Talán attól féltem, szem elől tévesztem.

Az ebéd első része feszélyezetten telt, mindketten gyorsan bekanalaztuk a levest. Pár mondatot váltottunk közben. „Szóval ide költöztél?” – kérdeztem, hogy általánosságban beszéljek, anélkül, hogy belemennék a részletekbe. Többes számban sem akartam fogalmazni, mert titkon reméltem, hogy Virággal azóta se jöttek újra össze. És ha nem is így lett volna, okulva a múltkori esetből, semmi kedvem nem volt feszegetni a témát. A barátságunkra vagy a kialakulásának a lehetőségére szerettem volna fókuszálni. „Igen, segítettem anyámnak egy öregurat ápolni, és ő most már inkább beköltözött az otthonba, mert nehezen látta el magát, vagy inkább mert társaságra vágyott. A lakást rám hagyta, így beszéltek meg korábban anyámmal! „Ezen a környéken jobb neked?” – kérdeztem, mert korábban azt mondta, hogy az életkörülményeihez sokkal inkább passzol majd az új hely. Szerettem volna tudni, vajon miért, de kitért a válasz elől.

A pincér leszedte a terítéket, és most, hogy semmi sem zavarta a kettőnk közötti látóteret, Bálint kezdett kérdezni a munkámról, komolyan, tágra nyitott szemmel, kezét összekulcsolva, mintha ebből ismerné meg minden hozzám fűződő érzéseimet. „Még mindig Gábornál dolgozol?” „Igen” – válaszoltam kurtán. Eszembe jutott, hogy az utóbbi napokat rutinmunkákkal töltöttem, és hallgattam. „Na és fogadjunk, téged ismerve, alkottál valami titokzatosat. Ne mondd, hogy nem akadt a kezedbe egy különös kő, ami elcsábított” – kacagott fel. Sértett a nevetése, mert miközben én komoly maradtam, úgy éreztem, ezzel a reakcióval elhatárolja magát az életemtől. Nem velem nevetett, hanem rajtam, egy olyan dolgon, ami őt nem érintette. Úgy éreztem, képtelen lennék megnyílni. És mintha a gondolataimban olvasott volna, komolyabb hangnemre váltott. „Szerintem nagyon jó úton haladtál, hogy megtanultad a köcsiszolást. Per-

sze, vihetted volna mindig valaki máshoz, aki csak ezzel foglalkozik, de nem baj, ha a kezdedben tartod az összes szálat. Sokkal jobban el tudod képzelni, melyik anyagból hogyan lehet a legtöbbet kihozni” – ezt most minden iróniától mentesen mondta.

Egyszer csak, egy kedves mosoly kíséretében összehúzta a szemöldökét – ezt a gesztusát különösen szerettem, mert ilyenkor úgy tűnt, mint ha alaposan szemügyre venne, de valójában egy fontos téma kezdetét jelölte –, és felhajtotta a laptopot. „Szeretném megkérdezni, hogy mit szólna ezekhez.” Weboldalakat mutatott, olyanokat, amelyek már beindultak, az egyik például pont egy iparművész ötvöse volt, aki gyakran fával és természetes anyagokkal dolgozott, illetve volt két olyan oldal, ami még nem volt teljesen kész, és szerettem volna tudni, hogy én módosítanék-e rajtuk valamit. Bár én is dizájnnal foglalkoztam, egy honlapon mindig az információkat kerestem gyorsan, sosem figyeltem meg úgy, ahogy a „nem virtuális” világban egy épületet, egy kirakatot vagy egy ember külsejét néztem. Gondolkoztam, hogy mi zavar az oldalon. A menüpontok logikusan voltak felépítve, az oldal nem volt túl sok információval teletömve. „Azt hiszem, a háttér ezekhez a színes tárgyakhoz kicsit talán harsány” – válaszoltam. Bálint ide-oda kattintott az oldalon. „Igen, én is pont ezt mondtam a megrendelőnek, de egyelőre ragaszkodik a színhöz.” Aztán egy-két kattintással lágyított a színeken, és felém fordította a gépet. Még mindig nem volt jó a képernyőre nézni. Milliméter-pontossággal ugyanolyan távolságra helyezkedett el minden egyes elem egymástól, de nem értettem, mégis mi zavar az oldalban. Bálint fölényesen mosolygott, mint aki pontosan tudja a megoldást, de látja, hogy én még nem jöttem rá. „Az aranymetszés hiánya zavar. Nem az aranymetszés szabályai szerint terveztük meg a honlapot, mert azt a verziót a megrendelő elutasította. Pedig a szimmetria és az aszimmetria váltakozása sokkal megnyugtatóbb a szemnek.”

„Tényleg alkottam valami titokzatosot, a te szavaiddal élve” – mondtam hirtelen témát váltva. Gábor behozott egy hónapja a műhelybe egy opálmátrixot. Nem tudom, hallottál-e róla, az opál, pontosabban a nemesopál szivárványszerűen csillogó kő, gyakran olyan mintával, ami a tengeri élővilágra emlékeztet. A nemesopál rendezett szerkezete miatt a

fényt színeire bontja, a benne lévő krisztobalit ásványgolyók interferenciajelenséget idéznek elő. Az opálmátrix szerintem még ennél is különösebb, összetettebb képződmény." Elővettem a telefonomat, hogy megmutassam neki azt a követ, amit Gábor hozott. „A nemesopál itt beépült az anyakőzetbe, ez adja ezt a csodálatos átmenetet és kölcsönhatást színek és anyagok között." A kövekről, különösen az opálról csak lelken-dezni tudtam, és ez Bálindra is átragadt. Ő volt az egyetlen ember, akinek ragyogott az arca, ha olyan dologról beszéltem, ami különösen foglalkoztatott. „Ennek a kőnek a törékenysége, vagy, talán még jobb szó rá, a tökéletlensége titkos rendszerré áll össze. Olyan, mintha földöntúli fényt árasztana" – mondta. „Gábor rám bízta, milyen ékszert hozok ki belőle. Ezt a gyűrűt csináltam." Megmutattam Bálintnak a telefonomon a fotót. „Nagyon profinak tűnik" – dicsérte kicsit esetlenül, ahogy apák szokták a lányuk rajzát, szinte elszégyelltem magamat, hogy minek nagyzo- lok a munkámmal. Aztán pár perccel később, halkabban, azt mondta: „A gyűrű ugyan profi munka, de szerintem nézd tovább a köveket, mielőtt bármit is kezdenél velük. Ne akarj mindenáron, mindig dolgozni." Kicsit sértett a megjegyzése, hisz semmit nem tudott a gyűrű születé- séről, de igazat adtam neki. Próbált finoman fogalmazni, mintha szere- tett volna. Amikor az étteremből kiléptünk, még nem tudtam, hogy a buszmegálló felé indulok-e, vagy Bálinttal folytatom a délutánt. A térre érve, mintha épp akkor döntötte volna el, teljesen természetesen közöl- te, hogy a kávé t nála fogjuk meginni, úgyis pontosan tudja, hogy sze- retem. A mondat végén színpadiasan oldalra fordult, mint a kabaréban fellépő színész, aki a poénja után hatásszünetet tart. Ismertem már ezt a gesztust. Az ismerkedésünk elején idegesített, mert tudtam, hogy Bálint ezekkel az „utalásaival" – a többi emberhez képest – semmit sem akart elérni, a viselkedésének a kellékei voltak, ő így szórakoztatta magát, vagy talán inkább azt gondolta, hogy a többi ember számára így lesz szóra- koztató, érdekes. Most viszont megmosolyogtam ezt a gesztust, mert egy kamasz esetlen és ugyanakkor ártatlan viselkedésére emlékeztetett. A hegyen felfelé lépdeltünk a villák mellett, majd befordultunk egy kis utcába, melyet cikkcakkosan mindig újabbak követtek. „Párizsban nincs ilyen kaptató a Montmartre-on" – mondta. „Persze, mert annak a tetejére,

ha egyszer felmész a kisvasúttal, akkor ott már csak sétafikálnod kell, de nincsenek emelkedők” – válaszoltam, bár még sosem jártam Párizsban. A ház, ahol Bálint lakott, az utca többi épületéhez képest jóval beljebb esett. Épp ezért nem is tartozott hozzá kapu. Hosszú lépcsősor vezetett fel a bejáratához, két részletben. A rózsaszínben virágzó fák és a hatalmas fenyő mögött hallgató, csodás panorámára nyíló ikerház szomorúságot árasztott, a homlokzat szürkésfehér színe és a hetvenes évek építészetére jellemző, brutálisan leegyszerűsített formák, nagy téglalap ablakok és téglalap terasz miatt. Bálint a lépcsőkön előreengedett, majd, miután az egyszerű, hagyományos zárszerkezetű faajtót kinyitotta, eltűnt a lakásban, mintha ott se lennék. Bizonytalanul mentem utána, félhomályban, a hosszú folyosó falai elzárták a fényt. A folyosóból nyílt a nappali, Bálintot, aki az üveges szekrényből csészéket vett elő, itt találtam. Tökéletes rend volt. A tompa, sötét színek ellenére az összehatás mégis jókedvet tükrözött a lágy formáknak és a ritmusosan elrendezett bútoroknak, tárgyaknak köszönhetően. Bár másik lakásban találkoztunk, mint egy évvel korábban, megértettem, hogy mit találtam olyan furcsának Bálint viselkedésében most is. Úgy mozgott a saját terében, mintha nem otthon lenne, hanem mintha visszajáró vendég lenne egy jól ismert kávézóban. Tudta, hogy mit hol talál, de bármikor odébbállhatott volna, hiszen mintha semmi sem tartozott volna hozzá, semmi sem lett volna igazán az övé. Eszembe jutott, hogy talán épp ezért kapcsolódott hozzá mindenki olyan könnyen. Nála voltam, azok között a falak között, ahol mindennap felébred, és ahol meztelenre szokott vetkőzni, vagy a díványon váratlanul elaludni, és nem jöttem zavarba, mert egyik tárgyon sem láttam Bálint lenyomatát. Egy másik nőnek végképp semmi nyomát nem találtam a lakásban. A múltkor azért nem éreztem hitelesnek ezt a benyomást, mert költözött, minden cucca dobozokban állt. Mintha a mozdulataival is azt kellett volna bizonygatnia, hogy valóban az övék a körülöttünk lévő tárgyak. Kikeresett a polcra egy könyvet, a fém használati eszközök átalakulásáról a történelemben, és elémtette.

Bármilyen témáról beszélhettünk volna, amit én dobok be, mert Bálint nyugodtan, figyelmesen hallgatta az embert. Ám beszéd közben nem lehetett tudni, mit gondol, vagy érdeklődik-e igazán az adott téma iránt,

mert gyakran nem reagált a mondottakra. Egyszer csak, ha a téma laposra sikeredett, minden átmenet és magyarázkodás nélkül faképnél hagyta a másikat. Tudtam, hogy bármi, ami munkával kapcsolatos, azon belül is valamilyen terv vagy ötlet megvalósításáról szól, leköti a figyelmét. Egyszóval, mintha állandóan a világ előremozdításán munkálkodott volna. Bármit, ami ebben megakadályozta vagy hátráltatta – legyen szó panaszkodásról, zúrós érzelmi bonyodalmakról, politikáról vagy felesleges intrikáról – azonnal ellökött magától. Ezért voltak, akik időnként megharagudtak rá, mondván, hogy nem vállalja fel a konfliktusokat, kerüli a felelősséget, de Bálint nem félt semmilyen „balhétól”, egész egyszerűen azok nem tartoztak a világjobbítás feladatköréhez. Ha azt akartam, hogy figyeljen rám, csak a terveimről beszélhettem, akár a legapróbb részletekbe menően.

Érdekelte, hogyan kell az egyes elemeket összeforrasztani, hogy csiszolom szépre az ékszer felületét, hogyan állok neki egy új darab tervezésének, miről ugrik be a megoldás, de úgy sejtettem, leginkább az, amire nem mert rákérdezni, milyen szenvedély hozott és tart a szakmában. Azt hittem, ha erről bármit is megtud, soha többet nem akar majd velem találkozni. A folyton kielégíthetetlen kíváncsisága ismertette meg újabb és újabb emberekkel, és – most legalábbis úgy gondolom – talán ugyanez volt az oka, amiért nem lehetett hozzá igazán közel kerülni. Az intimitás ismétlődéssel és rutinnal jár. Másrészt a saját intelligenciáját túlbecsülve elég hamar azt hitte, hogy a másik már nem tartogat meglepetést számára, így egy este alatt is egyik emberről a másikra szállt, de ha épp mindenki untatta, a laptopján dolgozott. Valójában én pontosan ugyanígy voltam ezzel. Csak azzal a különbséggel, hogy *többet* láttam a másokban, ezért több időt tudtam egy ember társaságában tölteni.

Vicces volt, ahogy ültünk egymással szemben, mint két tanúhegy, akik azt méregetik, milyen információt vagy rejtélyt szedhetnek ki a másiktól, és mi minden maradt még a felszín alatt.

Este lett, és párszor már eszembe jutott, hogy el kellett volna indulnom. Bálint ugyan nem jelezte, hogy feltartom, vagy más dolga lenne, de afelelől sem érdeklődött, hogy tudok-e maradni, és ha igen, meddig. A vele töltött idő olyan volt, mintha kötélén táncolnék. Visszatartott lélegzettel

próbáltam végigmenni a magam számára kifeszített távon, közben sosem engedhettem el magam, de az érzéshez nem találtam foghatót a kötélén túli, sokkal nagyobb és szerteágazóbb világban. Egyszer csak, mintha órákon keresztül arról akart volna megbizonyosodni, hogy már nem neheztelek rá, felállt, és azt mondta, érzem magamat otthon. Mintha véget ért volna a találkozásunk hivatalos része, kiment a konyhába, és csörömpölést hallottam.

Egyedül maradtam a nappaliban. Megittam az utolsó korty konyakot, és a poharat letettem Bálinté mellé. Az ablakból láttam, hogy a gömblámpák kigyulladnak, és újra körvonalat nyernek az udvar növényei. Olyan volt a jelenet, mint egy emlékeztető jelzés a telefonban, ami mellé elfelejtették rögzíteni a tárgyat. Kis idő elteltével Bálint kikiabált: „Megígérem anyámnak, hogy holnap én viszem át az ebédet, és muszáj most nekiállnom.” Utánamentem. Egy feltűnően nagy lábast tartott az egyik kezében, a másik tenyerét felém fordította, mint aki tanácsot kér. Nem tudtam eldönteni, hogy mit akar. Azt, hogy szó nélkül otthagytott a nappaliban, jelzésnek vettem, hogy idő van, menjek már haza. A konyhában viszont, ahogy hozzám fordult, úgy tűnt, hogy maradásra kér. A lehetőséget, hogy a terhére vagyok, és rám unhat, nem akartam megkockáztatni. Kimentem az előszobába, és levettem a dzsekimet a fogasról, a hosszú sálát meg tekerni kezdtem a nyakam körül. „Én megyek” – mondtam minden átmenet nélkül, a konyhaajtóból félig visszanézve, ami legalább annyira tűnt határozottnak, mint udvariatlannak. „Maradj” – mondta először, mióta ismertem, és a döbbenettől még jobban bebetonoztam magamba a gondolatot, hogy egész biztosan rám unna, ha most nem indulnék el. Olyan erősen kellett magamat győzködnöm arról, hogy inkább lelépjek, hogy semmi más eshetőség nem fért meg mellette. Csapdának éreztem Bálint reakcióját, nem hittem neki. „Mennem kell” – ismételtem, és lenyomtam a kilincset, az ajtó nem volt bezárva. Már pár lépcsőfokot megtettem, amikor Bálint utolért. Egymás mellett haladtunk lefelé. Bálint arcán nem volt meglepődésnek vagy szemrehányásnak nyoma. „Örülök, hogy itt voltál” – mondta már egy lépcsőfokkal feljebbbről, mert addigra fél lépés előnyben voltam. Egyre gyorsabban siettem előre, képtelen voltam tudomást venni a jelenlétéről. A kapuba

érve – nem tudom, ő húzott-e magához vagy én borultam a vállára – megöleltük egymást.

Úgy engedett a szorításból hirtelen, ahogy egy gyerek egy hídról vagy a magasból szeretne ledobni egy neki kedves tárgyat, pusztán azért, hogy meggyőződjön róla, az tényleg létezik – sőt még zuhanni is tud – nélküle.